

FISKIMENNI!

— Minnist til at greiða atkvøðu áðrenn lagt verður frá landi!

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐRALAG

NR. 65.

LEYGARDAGIN
6. OKTOBER 1962

35. ÁRG.

Føroyingar hava ikki herskyldu

Hetta stendur í SJÁLVARI LÓGINI

Ein og hvør kann sláa upp í lógini og lesa grein 4 og lesa, at orðini »bopæl eller ophold her i landet«, sum verða nýtt í §§ 10 og 11 skulu skiljast »við kongaríkið Danmark við undan ták av Føroyum og Grønlandi.«

Føroyingar, sum búgva í Føroyum hava so stutt sambært orðlógini í sjálvari lógini ikki herskyldu.

Tað er tí, at lógin ikki er lýst í Føroyum, og tað er tí, at lógin ikki er fyrilögð landsstýrinum til góðkenningar.

Viðvíkjandi herskyldu hjá føroyingum, sum eru bara til lærdóms ella íbyrils har miðri, verður víst til bræv innanríkisráðharrar L. P. Jensen, sum sigur at heldur ikki teir hava herskyldu!

Rasmus Rasmussen deyður

SO fóð hann yvirum. Ikki óvæntað — 91 ár og nóg fallin av tey síðstu árinum; men nú vit hoyra deyðsboðini kenna vit tómt úttan um okkum. Hann, háskúla lærarin, vitskapsmaðurin, rithøvundurin mundaði so nóg ímillum okkum, rakk so nóg av tí, vit hava um hendur her í Føroyum, at nú kennist oyði á rókini. Honum var langt liv lagað — og arbeidsamt. Tað er ikki lítið, hann hevur lagt úr hondum, tað rúgvur nóg í fólksins andliga arvi. Hann stovnaði saman við Simuni av Skarði Føroya

Fólkaháskúla, hann skrivaði fyrstu skaldsøgu í Føroyum, hann skrivaði smásøgur, eitt nú savnið »Glámlýsið«, hann týddi skaldskap og søgu til føroyskt mál. Bókin »Sær er síður á landi« er upprunaheimurin í Miðvági. Bóndasonurin skrivar um bygðalívið. Greitt, fyndugt, trúfast. — Her var tað rötin rann; vit kenna hvussu hann livur við í tí, hann sigur frá. Vit minnst hann háskúla lærara. Kønur og nærlagdur gloppaði hann dýrnar fyri næm ingum inn til náttúrunar undur sama heim, so vit eru mong, sum av hansara læru eru stuðlaði til at leita meira kunnleika. Og vitskapsmaður var hann, fyrst og fremst í flautufroði; skrivaði »Plantuleræ« »Føroya Floræ«, »Føroysk Plantunævn« og nógvar aðrar ritgerðir um hetta evni. Hesi arbeiði bóru hansara navn langt út um Føroya landamark. Út yvir hetta hevði hann eisini tíð til bæði at gera eitt gott arbeiði á Føroya Løgtingi, og eitt gott slóðbrótandi arbeiði fyri Føroya Fiskimannafelag, bæði við munn og penni.

Eitt rísa arbeiði. Og ikki hevur hansara liv verið bara gleimur. Stór hevur móttøðan mangin verið í hansara arbeiði. Vit hugsa serliga um háskúlan alla

ta fyrru tíðina. Hartil tungar persónligar sorgir elvdar av sjúku, sum tóku konu og børn undan líðini á honum. Mer andsterkur sum hann var, bar hann alt, og megnaði hóast alt hetta at liva lívið upp í ellisár og vinna sær eitt livs-samtíð. So vit, ið kendu hann undraðust.

Takk Rasmus fyri alt, tú gav okkum, bæði við tí arbeiði tú legði frá tær og tí stóra fyriddómi, tú var okkum, tá ið harðast leikaði á.

Heðin Brú.

Prísansingin

TAÐ er tíverri illa stutt við prísansingini. Prísógvinnin tvískist oftá órimiligrir, og óvurprisir eru ikki óvanligir. Tað nyttar lítið at leggja lonarlagið í fasta legu, tá hitt almenna einki tamarhald hevur á vøruprisinum. Vit hava ongan landshandil ella andelsfyrstakur av týðningi, ið kunnu veita forbrúkarinum rimiliga trygd fyrir, at teir ikki lata ov mikið fyrir alt tað, ið neyðsýnt er í dagliga lívinum. Her er mál at loysa, ið røkkur inn um hvørt hurðabak í Føroyum, mál av avgerandi týðningi fyrir betri og bættnum livilíkindum, tí lít ið skil er í at vinna pening, tá hann leitar av aftur húsnum fyri ov dýrar vørur. Takið má vera ein álitandi príssettiransin, ið tað er mið og mál javnaðarflokksins at fremja so skjótt hann er nóg sterkur til tess.

Yvirskotið á seinasta árs-rokniskapi tingsins var 1 miljón og 500.000 kr.

Men alt hetta yvirskotið og meira aftrat varð avskrivað av landsins tapi uppá portugals-trolararnar hjá Hákuini Djurhuusi.

Hákon Djurhuusar pennur í Dagblaðnum av 2. í hesum royndir at billa føroyingum inn, at javnaðarpolitikkurin hevur reit Føroyar á húsagang.

Hjálpaleyst royndir hann so at prógva hetta við at sleingja út ósannindini, at vit hava yvirskott figgarlógina við 4 milliónum, altsó skal talan vera um eitt veruligt undirskott upp á 4 milliónir. Hetta undirskott býtir hann so á næsta ár við at siga, at maður fær 40 pst. meiri í skatti.

Og so er sannleikin tann, at sambært granskadan rokniskap var talan um eitt yvirskott uppá 1,5 mill. kr.

Lánið 4 mill. varð nýtt við 3 mill. sum studningsláni til skipakeyp og 1 millión til vegabygging. Her er talan um langfreistað lán, ið rinda seg sjálf aftur við meirintøku av skipunum, sum lánipeningurin hjálpti at koma til landið.

Vit hittu ein gamlan fólkaflaksmann, sum var við at fáa sær skip. Hann skammaðist og segði, at lágt kundi Hákon ríða — men at hann reid so niðarlaga, hevði eingin droymt um: at hann kundi fáa seg at skriva, at lán til lógtingsins studningslái til nýggj skip, ið var tann einasti peningur, sum við vissu stórliga ókti um inntøku tings-

sins, skuldi verða roknað sum rakstrarhál tað var svartari enu svartasta afturhald, tí tað var beinleiðis ein »bevíst ósannind« Maðurin visti betur, enn hann segði.

Og hesa ósannind loyvir hann sær, hóast hann veit, at rakstrarvirskott var uppá 1,5 mill., men tað fór til avskrivning av tapi vegna óvitiskeipið av portugals-trolarunum hjá honum sjálvum, tá ið hann sat í landsstýrinum.

»Roknar Hákon við, at eg gevi tiliklum manni, tiliklum flókki mína stemmu aftur, so fer hann skeivur, tað hendur seg ikki!« legði sami fólkaflakksmaður aftrat.

Hýrubassar fyrir danska herin

So ágangandi hava teir verið í skrivning síni, teir báðir Erlendur og Ólavur, at trúttu inn í fólk, at føroyingar, sum eru í Danmørk og lesa ella lera, hava herskyldu, at ein partur av hesum ungu monnum hava uppá hesa teirra ábyrgdarleysu agitation givið seg undir úttan orð ella eið, tá teir vórðu kallaðir at mótta til sessjón, isaðin fyrir at lata eitt orð falla um, at teir ikki høvdu verjuskyldu.

Tískil komu teir í »lægdarulluna« og fáa nú brøv um at koma og tæna »herskyldu« sína. Hetta hava teir ábyrgdar- (Framhald á 2. síðu)

Sjúkrahúsbyggingin heldur fram

Henda bygging hevur onga tíð verið ætlað at steðga úttan í heila fólkaflakks- og teirra tjóðveldismanna

Tað var hin størsti uggi fólkaflakksins og tjóðveldisflakksins í valstriðnum, at tað skuldi henda, at sjúkrahúsbyggingin og onnur stórarbeiði, sum vóru í uppbyggingarætlan landsstýrisins fóru at verða steðgað ella útsett sum ein fylgja av figgarforlikinum millum teir 4 stóru flokkarnar í Danmark.

Men her brestur ein valvón hjá okkara kærnu móttøðum.

Tað hevur ikki verið og er ikki á máli at steðga sjúkrahúsbyggingini í Føroyum. Tvørturímóti. Arbeiði uppá landsjúkrahúsið er ikki einans út í æsir projekterað, men tað er fyrri ein stóran partin útboðið og givið føroyskum felag at gera.

Hvør maður, ið vil, kann

fara út á sjúkrahúsið og verða yvirbevístur um at grundar- og byggjarbeiðið fer fram við mikilari kraft.

Peningur er jættaður til hetta arbeiðið, og tað verður gjørt úttan steðg.

Eisini sinnissjúkrahúsarbeiðið verður at fara fram eftir ætlan. Tað er knýtt saman við landsjúkrahúsbyggingina við tað, at hesi sjúkrahús eru í felag um stóran partar av byggingini av sinnissjúkrahúsinum.

Tað fyriliggur ikki eitt einstaka orð um, at ætlan er at steðga ella biða við státsjúkrahúsinum. Tvørturímóti fer fyrirreikingararbeiðið viðvíkjandi bygging av tí, so byggjarbeiði kann byrjað sum ætlað.

Sjúkrahúsbyggingin er eitt lítið í teirri stóru uppbyggingar-

ætlan uppá 190 milljónum og hevur einki at gera við hin velduga grunnin uppá 60 milj. sum vit skrivaðu um í seinasta blaði.

Hesin grunnur er ætlaður at loysa LANDSUPPGÁVUR sum hin stóra vegaplánið við tunnelbygging, ravmagnsbygging og havnabygging, sum leggja úttanfyri tann pening, sum roknað varð við í seinasta 5 ára ætlan (190 milljónum) og aðrar miklar uppgávur.

Og hesin peningur skal verða framhaldandi, i. v. s. fara aftur í grunnin við renum til viðari útlán til loysn av nýggjum stórum uppgávum. Renturnar, ið vit gjalda eftir umstøðum fara altsó eisini aftur til Føroyar sum lán til nýggjar LANDSUPPGÁVUR.

Rentugjaldið her verður so stutt at falla aftur til nýtslu hjá honum, FØROYUM, sum hevur góldið tað.

Her er so stutt talan um ein heilt nýggjan hátt fyri stuðlan frá státinum til føroyska LANDSUPPBÝGGING.